

П.Г.ПЕРЕРВА, М.В.КАРМІНСЬКА-БЕЛОБРОВА, О.М.ПРОСКУРНЯ

МЕНЕДЖМЕНТ В СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядається управління регіональним туризмом який є одним з перспективних напрямків діяльності. Його значення полягає в тому, що, по-перше, це сфера швидкого обігу капіталу при відносно невеликих капіталовкладеннях; по-друге, це ефективний засіб модернізації інфраструктури і, по-третє, можливість створення нових робочих місць як у державній, так і в регіональній економіці. Останнім часом були створені сприятливі умови для підприємництва і розвитку туристсько-рекреаційних регіонів, вдосконалення та пропаганди національної культури. Особливої актуальності туристичний бізнес набуває в зв'язку зі звільненням трудових ресурсів, які можуть знайти собі застосування в туристичній галузі господарювання. За допомогою менеджменту повинна розроблятися стратегія розвитку, як усього регіону, так і окремої туристської організації. Пропонується для розробки ефективної стратегії розвитку туристичного регіону доцільно структурувати туристський регіон відповідно до виділених споживчими цінностями туристів на більш дрібні ієрархічні рівні.

У статті наведені основні напрями та перспективи державної регіональної політики у сфері туризму: подолання відсталості регіону за рахунок розробки регіональних програм; створення засобів суб'єктів господарювання; збереження єдиного економічного простору і загальних принципів функціонування структур туристичного бізнесу на всій території України; залучення громадськості та різних служб міст і районів регіону до процесу планування туризму; розвиток туристично-екскурсійної активності населення, освоєння туристських територій, відновлення і пристосування пам'яток історії, культури, архітектури, природи для цілей туризму, екскурсій і відпочинку; допомога в подоланні відмінностей в рівні життя населення окремих регіонів; організація і управління економікою туристського комплексу на основі кооперації громадських державних організацій і особистих можливостей громадян.

Ключові слова: менеджмент; туристична діяльність; регіональна політики; туризм; стратегія розвитку.

П.Г. ПЕРЕРВА, М.В.КАРМИНСКАЯ-БЕЛОБРОВА, Е.М.ПРОСКУРНЯ

МЕНЕДЖМЕНТ В СФЕРЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье рассматривается управления региональным туризмом, который является одним из перспективных направлений деятельности. Его значение состоит в том, что, во-первых, это сфера быстрого оборота капитала при относительно небольших капиталовложениях; во-вторых, это эффективное средство модернизации инфраструктуры и, в-третьих, возможность создания новых рабочих мест как в государственной, так и в региональной экономике. В последнее время были созданы благоприятные условия для предпринимательства и развития туристско-рекреационных регионов, совершенствования и пропаганды национальной культуры. Особую актуальность туристический бизнес приобретает в связи с увольнением трудовых ресурсов, которые могут найти себе применение в туристической отрасли хозяйствования. С помощью менеджмента должна разрабатываться стратегия развития, как всего региона, так и отдельной туристской организации. Предлагается для разработки эффективной стратегии развития туристического региона целесообразно структурировать туристский регион в соответствии с выделенными потребительскими ценностями туристов на более мелкие иерархические уровни.

В статье приведены основные направления и перспективы государственной региональной политики в сфере туризма: преодоление отсталости региона за счет разработки региональных программ; создание средств субъектов хозяйствования; сохранение единого экономического пространства и общих принципов функционирования структур туристического бизнеса на всей территории Украины; привлечение общественности и различных служб городов и районов региона к процессу планирования туризма; развитие туристско-экскурсионной активности населения, освоение туристских территорий, восстановления и приспособления памятников истории, культуры, архитектуры, природы для целей туризма, экскурсий и отдыха; помощь в преодолении различий в уровне жизни населения отдельных регионов; организация и управление экономикой туристского комплекса на основе кооперации общественных государственных организаций и личных возможностей граждан.

Ключевые слова: менеджмент; туристическая деятельность; региональная политики; туризм; стратегия развития.

P. PERERVA, M. KARMINSKA-BIELOBROVA, O. PROSKURNIA

REGIONAL TOURISM MANAGEMENT: CURRENT STATE AND PROSPECTS

The article discusses the management of regional tourism, which is one of the promising areas of activity. Its significance lies in the fact that, firstly, it is the sphere of rapid capital turnover with relatively small capital investments; secondly, it is an effective means of modernizing infrastructure and, thirdly, the possibility of creating new jobs both in the state and in the regional economy. Recently, favorable conditions have been created for entrepreneurship and the development of tourist and recreational regions, the improvement and promotion of national culture. The tourism business acquires particular relevance in connection with the dismissal of labor resources, which can find application in the tourism industry. With the help of management, a development strategy should be developed, both for the entire region and for a separate tourism organization. It is proposed to develop an effective strategy for the development of a tourist region, it is advisable to structure the tourist region in accordance with the allocated consumer values of tourists into smaller hierarchical levels.

The article presents the main directions and prospects of the state regional policy in the field of tourism: overcoming the backwardness of the region through the development of regional programs; creation of funds of business entities; preservation of a single economic space and general principles of functioning of tourist business structures throughout Ukraine; involvement of the public and various services of cities and regions of the region in the tourism planning process; development of tourist and excursion activity of the population, development of tourist territories, restoration and adaptation of monuments of history, culture, architecture, nature for the purposes of tourism, excursions and recreation; assistance in overcoming differences in the standard of living of the population of certain regions; organization and management of the economy of the tourist complex on the basis of cooperation of public state organizations and personal capabilities of citizens.

Keywords: management; tourism activity; regional policy; tourism; development strategy.

Вступ. Туризм це одна з провідних галузей світової економіки. У практиці розвинених країн туризм входить до числа ключових пріоритетів економічного розвитку з урахуванням недавньої глобальної економічної кризи. Багато держав, в тому числі Україна, визнали туристську індустрію одним з пріоритетних напрямків розвитку національної економіки і культури, які сприяють зростанню ВВП, збільшенню валютних надходжень і обсягів інвестицій, розвитку промисловості, торгівлі, інфраструктури. У сучасному світі туризм, як сфера економіки має величезне значення. В умовах модернізації економіки туризм став одним з важливих феноменів розвитку сучасного суспільства. В останнє десятиліття в сфері туризму відбуваються важливі зміни, що відображають глобальні процеси соціально-економічних і політичних перетворень в українському суспільстві. Туризм в нашій країні знаходиться лише на стадії реформування, інституційного становлення, розвиток якого є пріоритетним національним завданням.

Значення регіонального туризму є одним з перспективних напрямків діяльності. Його значення полягає в тому, що, по-перше, це сфера швидкого обігу капіталу при відносно невеликих капіталовкладеннях; по-друге, це ефективний засіб модернізації інфраструктури і, по-третє, можливість створення нових робочих місць як у державній, так і в регіональній економіці. Останнім часом були створені сприятливі умови для підприємництва і розвитку туристсько-рекреаційних регіонів, вдосконалення та пропаганди національної культури. Особливої актуальності туристичний бізнес набуває в зв'язку зі звільненням трудових ресурсів, які можуть знайти собі застосування в туристичній галузі господарювання.

Аналіз стану питання. Актуальність теми дослідження визначається, з одного боку, недостатньою розробленістю у вітчизняній економічній теорії питань менеджменту регіонального туризму, з іншого - реальним попитом на такі дослідження з боку учасників туристичного ринку.

Постановка завдання. Сьогодні в Україні склалися непрості умови, які повинні дати новий імпульс для розвитку багатьох галузей народного господарства в регіонах. Не виключенням є і туризм. Проблеми реалізації механізму регіональної політики в сфері туризму є особливо актуальними в даний час. Виявлення основних напрямів державної регіональної політики дозволить скорегувати недоліки і реалізувати перспективи розвитку регіону.

Розвиток туризму, що виявляється в його багатоаспектним характері і тісній взаємозалежності практично з усіма сферами життєдіяльності, дозволяє використовувати його в якості дієвого інструменту стимулювання соціально-економічного зростання на регіональному рівні. Будучи наслідком впливу комплексу різних факторів, туризм сам впливає на всі сторони регіонального розвитку, сприяючи збільшенню регіонального доходу, вдосконалення

інфраструктури, вирішення проблеми зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць, зміцненню міждержавних і міжрегіональних зв'язків.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження значущості та важливості менеджменту в сфері регіонального туризму, виявленні туристичної привабливості та проблем реалізації регіональної політики в Україні.

Аналіз основних досягнень і літератури. Актуальність питань розвитку туризму в Україні зумовила значний інтерес і увагу до теоретичних і практичних аспектів даної проблеми. Дослідження національного туризму який динамічно розвивається, виду економічної діяльності, відображено в роботах Азара В.І., Перерви П.Г., Матросової В.О., Парфіненко А.В., Кобелевої Т.О., Проскурні О.М., Холодок В.Д. та ін. Проблеми розвитку туристичної галузі у світі та в Україні набувають все більшої гостроти й актуальності відповідно до динамічних умов сьогодення.

Сучасний туризм це комплексне і масове явище, форма організації відпочинку, засіб пізнання навколишнього світу, область міжрегіонального та міжнародного співробітництва, сфера послуг і підприємництва, частина регіональної та державної політики.

Рисунок 1 Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму. (за даними Державної служби статистики України) [3]

З даних малюнку 1 випливає, що кількість внутрішніх туристів з 2014 року зросла лише на 124 тис. чоловік, проте як, кількість виїзних туристів зросла майже вдвічі. Це свідчить про те, що спад і підйом в туризмі має обмежений характер і служить підтвердженням стійкості туризму в несприятливих ситуаціях, що спирається на постійну потребу в подорожах та дозвіллі для сучасних споживачів. Якщо мова йде про несприятливу політичну ситуацію, то відбувається переорієнтація туристичних потоків в інші регіони, формування нових туристичних напрямків. Якщо ми говоримо про нестабільну економічну складову, то в момент економічного спаду попит на дорогі тури падає, але при цьому зростає кількість бюджетних поїздок. У той же час туризму притаманний соціальний

характер, так як потреба в подорожах була властива людям завжди.

Для України регіональний підхід до туризму має виключно важливе значення в силу величезної території і колосальних природних, соціальних і економічних відмінностей на її території. Разом з тим в останні роки регіони України практично непомітні на світовому туристичному ринку як продавці - велика частина доходів від в'їзного туризму в Україну йде до закордонних компаній. Подолати цю несприятливу ситуацію можна тільки шляхом ефективного управління туризмом: в Україні немає регіонів, неперспективних для його розвитку, - є різне ставлення органів управління до даної сфери.

Під регіональним туризмом, слід розуміти туристську діяльність, характерну для конкретного регіону, сукупності країн або територій з однотипними умовами розвитку туризму і схожим рівнем туристської освоєності. Але, на наш погляд, регіональний туризм - це досить складна, організована система, яка формується з безлічі елементів (рекреаційні ресурси, туристична інфраструктура, екологічна та особистісна безпека та ін.). Взаємопов'язаних між собою, що виконують функції задоволення туристських потреб у межах певної території і є необхідними умовами його розвитку.

Отже, доцільно його подальший розгляд в якості:

- системи туристичної інфраструктури в межах регіону;
- великого самостійного міжгалузевого комплексу регіональної економіки, що включає підприємства та організації різної галузевої приналежності;
- соціально-економічного ресурсу, що вимагає адекватного поставленим цілям і завданням формування організаційно-економічного механізму управління;
- об'єкта управління, що є основою формування стратегії сталого розвитку туризму в регіоні.

Крім того, специфіка туризму як сегмента регіональної економіки полягає в особливому характері взаємодії туризму і регіону. Світовий досвід свідчить, що за допомогою туризму можна подолати нерівномірність розвитку окремих територій регіону, оживити регіональну економіку шляхом залучення інвестицій, додаткових надходжень доходів до місцевого бюджету, підтримати підприємництво і місцеву промисловість, забезпечити зайнятість населення, поліпшити екологічну обстановку шляхом додаткового фінансування природоохоронних програм. Це передбачає створення регіональної інфраструктури, розвиток взаємодії всіх учасників туристичного сектора економіки регіону, впровадження нових технологій управління. У туристської індустрії багато підприємств і організацій, які, так чи інакше, повинні вписуватися в єдину регіональну систему управління, де метою є забезпечення тривалої конкурентоспроможності на ринку.

За допомогою менеджменту повинна розроблятися стратегія розвитку, як усього регіону, так і окремої туристської організації.

Рисунок 2. Найпопулярніші регіони України за кількістю відвідувань у 2018 році (за даними Державної служби статистики України)[3]

За даними Державної служби статистики України на рисунку 2 наведені лідери областей за кількістю відвідувань українців протягом 2018 року: Одеська — 1303,4 тис. осіб (10,4 %), Херсонська — 1004,6 тис. осіб (8 %), Запорізька — 791,3 тис. осіб (6,3 %), Львівська — 721,9 тис. осіб (5,7 %), Івано-Франківська — 528,6 тис. осіб (4,2 %), Миколаївська — 491,1 тис. осіб (3,9 %).[3]

Сьогодні основна проблема полягає в управлінні туризмом як міжгалузевим комплексом народного господарства на рівні регіону і приведення його у відповідність з міжнародними стандартами. Одним з провідних інструментів управління і планування є програми розвитку туризму. Актуальність теми дослідження визначається, з одного боку, недостатньою розробленістю у вітчизняній економічній теорії питань управління туризмом на регіональному рівні, з іншого - реальним попитом на такі дослідження з боку учасників туристичного ринку.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку туризму в Україні, дозволяє зробити висновок про те, що, незважаючи на всі зусилля регіональних підприємств туристичної галузі, вони не здатні в повній мірі працювати в нових ринкових умовах. Це пов'язано з цілим рядом причин: відсутність кваліфікованих кадрів, відсутність знань і досвіду роботи в області обслуговування зарубіжних і вітчизняних туристів, незнання власних рекреаційних ресурсів і багато іншого. Єдино можливим шляхом вирішення даних проблем є розробка регіональної програми розвитку туризму, яка повинна стати науковою і практичною основою розвитку туризму в регіоні і має формуватися з урахуванням унікальних особливостей регіону.[6]

Для розробки ефективної стратегії розвитку туристичного регіону доцільно структурувати туристський регіон відповідно до виділених споживчими цінностями туристів на більш дрібні ієрархічні рівні. У літературі пропонується різна ієрархічна структура туристських регіонів: «туристський регіон - туристський район -

туристський центр» або «туристський регіон - туристська зона - туристський район - туристський центр» [7]. Чіткої різниці в поняттях туристського району та туристської зони немає. Туристським районом автори в більшості випадків називають територію, на якій зосереджені об'єкти показу, що приваблюють туристів, а також інші об'єкти і підприємства обслуговування. А під туристською зоною розуміється в одних випадках частина національної території, на якій є два і більше центрів з прийомом туристів. В інших випадках - територія з пріоритетним розвитком туристичної інфраструктури. Для нашого дослідження, метою якої є дослідження значущості та важливості менеджменту в сфері регіонального туризму, виявленні туристичної привабливості та проблем реалізації регіональної політики в Україні, дана проблема понятійного апарату регіонального туризму не актуальна. На рівні регіону виробляється загальна політика розвитку регіональних туристських ресурсів, а вже на самому дрібному ієрархічному рівні, тобто на рівні туристського центру вона конкретизується з урахуванням специфіки даної території і наявних у неї туристично-рекреаційних ресурсів.

Туристська привабливість регіону безпосередньо пов'язана з туристичним потенціалом регіону. Туристський потенціал регіону можна аналізувати, застосовуючи формалізовані і неформалізовані методи, якісні та кількісні показники. Узагальнюючої формою представлення даних про переваги регіону може стати такий універсальний аналітичний інструмент, як матриця SWOT-аналізу. В даному випадку її особливість полягатиме в тому, що матриця буде складатися з урахуванням певного типу туристської спеціалізації регіону. Відповідно до отриманих результатів для візуалізації інформації необхідно побудувати вектор туристської привабливості регіону. Даний прийом дозволить наочно зіставити фактичну привабливість регіону для туристів і туристичний потенціал регіону. Отримана інформація дозволяє визначити профільні і додаткові види туризму в регіоні. Територія регіону неоднорідна за наявністю і розміщення певних видів туристських ресурсів, спільності туристського потенціалу, рівнем економічного розвитку. Внаслідок цього туристську спеціалізацію регіону слід розглядати через призму профільних видів розвитку туризму на території різних туристських районів. Існує тісний зв'язок туристських районів різного типу з туристично-рекреаційними комплексами, куди входять лікувальні та оздоровчі заклади, що обслуговують підприємства та супутні галузі. Визначення туристської спеціалізації районів як територіальних одиниць всередині суб'єкта України залежить, перш за все, від провідної групи туристських ресурсів. За цим критерієм слід виділяти такі типи районів: райони культурно-пізнавального або екскурсійного туризму; райони оздоровчого туризму; райони активного (спортивного) туризму; райони ділового туризму; райони сільського туризму; райони екологічного туризму; райони пляжного

туризму; райони круїзного туризму; райони комплексного туризму.

Основні напрями та перспективи державної регіональної політики можуть бути наступні:

1) Регіональне фінансування. Подолання відсталості регіону за рахунок розробки регіональних програм. Кошти на їх здійснення формуються за рахунок джерел доходів бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць і податків бюджетів.

2) Створення засобів суб'єктів господарювання. До них відносяться, по-перше, фінансові ресурси підприємств і фірм, що знаходяться в муніципальній власності; по-друге, територіальні позабюджетні фонди (позикові ресурси, добровільні внески підприємств і населення, страхові збори, надходження з централізованих позабюджетних фондів); по-третє, фінансові ресурси підприємств, які використовуються ними на фінансування соціально-культурних і житлово-комунальних об'єктів.

3) Збереження єдиного економічного простору і загальних принципів функціонування структур туристичного бізнесу на всій території України.

4) Залучення громадськості та різних служб міст і районів регіону до процесу планування туризму.

5) Розвиток туристично-екскурсійної активності населення, освоєння туристських територій, відновлення і пристосування пам'яток історії, культури, архітектури, природи для цілей туризму, екскурсій і відпочинку.

6) Допомога в подоланні відмінностей в рівні життя населення окремих регіонів.

7) Організація і управління економікою туристського комплексу на основі кооперації громадських державних організацій і особистих можливостей громадян.

Основним проблемами, що виникають на шляху розробників регіональної програми розвитку туризму, є:

1. Відсутність системного підходу в розвитку регіонального туризму.

2. В даний час інформація про різні компоненти туристського потенціалу регіону розосереджена в десятках організацій різної відомчої приналежності.

3. Відомчі плани освоєння територій, як правило, розробляються без урахування планувальних обмежень, що виникають в результаті діяльності сусідніх відомств.

4. Відсутність кваліфікованих фахівців в галузі управління туристським бізнесом.

Висновки.

Розвиток туризму на регіональному рівні необхідно розцінювати як ефективний засіб, що дозволяє забезпечити розвиток відсталих в економічному відношенні країн без створення промислових галузей або сільськогосподарської діяльності.

Сьогодні в Україні все ще приділяється недостатня увага регіональному туризму. Проблема відсутності розуміння справжньої ролі туризму в розвитку соціально-культурної та економічної сфери чітко проектується на більшість регіонів України.

Отже, очевидно, що успішність туристичної діяльності регіону залежить від економічного рівня в цілому, від того як розвинена інфраструктура, наскільки високий рівень життя в регіоні і безлічі інших чинників. Визначальне значення в розвитку регіону має проведена по відношенню до нього державна регіональна політика, яка здатна своєчасно виявити проблеми даного регіону, визначити причини цих проблем і створити вірну програму, яка дозволила б скорегувати недоліки і реалізувати перспективи розвитку регіону. Ефективний державний менеджмент вітчизняної туріндустрії повинен бути спрямований на загальний розвиток туристичної сфери на регіональному рівні із залученням підприємців в прийняття управлінських рішень на місцевому рівні.

Список літератури

1. Закон України «Про туризм», №324/95-ВР. Редакція від 11.02.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm.
2. Харківський організаційно-методичний центр туризму. Режим доступу: <http://www.omctur.kh.ua>
3. Державна служба статистики в Україні. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Концепція розвитку туризму до 2022 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
5. Перерва П.Г., Глізнуца М.Ю. Бенчмаркінг як метод оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. – 2015. – № 4. – С. 11-19.
6. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політики на підприємствах туристичної індустрії. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки): зб. наук. пр.* – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 114-120.
7. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки): зб. наук. пр.* – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
8. Новік І.О., Шматко Н.М., Кармінська-Белоброва М.В. Проблеми та механізми реалізації пріоритетних напрямів стратегії розвитку інноваційної політики України в міжнародному підприємстві // *Modern Economic Research: Theory, Methodology, Strategy: proc. of Intern. sci. conf.*, September 28, 2018, Kielce, Poland. – Kielce : Baltija Publishing, 2018. – Pt. 1. – P. 58-60.
9. Шматко Н.М., Пантелєв М.С. Розвиток інноваційної політики України з використанням маркетингу інновацій / Н. М. Шматко, М. С. Пантелєв // *Вісник Національного технічного*

університету "ХПІ" (економічні науки) = Bulletin of the National Technical University "KhPI" (economic sciences) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 37 (1313). – С. 50-56.

References (transliterated)

1. Zakon Ukrainyiny «Pro turizm», №324/95-VR. Redaktsiya vid 11.02.2015 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm.
2. *Harkivskij organizacijno-metodichnij centr turizmu*. Rezhim dostupu <http://www.omctur.kh.ua>
3. *Derzhavna sluzhba statystyky v Ukraini*. Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. [Concept of tourism development until 2022]– [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
5. Pererva P.G., Hliznutsa M.Yu. Benchmarking yak metod otsynuyannya intelektual'noho potentsialu rehioniv [Benchmarking as a method of assessing the intellectual potential of the regions]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*. [Marketing and innovation management.]– 2015. – no. 4. –pp. 11-19
6. Pererva P.G., Kosenko A.V., Maslak M.V., Matrosova V.O., Dolyna I.V. Formuvannya upravlinskoyi, marketynhovoyi ta innovatsiyanoi polityky na pidpriumstvakh turystychnoyi industriyi [Formation of management, marketing and innovation policy at enterprises of the tourism industry]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "Kharkivskyy politekhnichnyy instytut" (ekonomichni nauky): zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences): coll. Science. ave.] – Kharkiv : NTU "KHPI", 2018. – no 47 (1323). – pp. 114-120.
7. Pererva P.G., Kosenko A.V., Maslak M.V., Matrosova V.O., Dolyna I.V. Rozvytok orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnya rozvytkom industriyi turizmu ta hostynnosti [Development of organizational and economic mechanism for managing the development of the tourism industry and hospitality]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "KhPI" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.*[Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences): coll. Science. ave.] – Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. – no 48 (1324). – pp. 121-127.
8. Novik I.O., Shmat'ko N.M., Karminska-Byelobrova M.V. *Problemy ta mekhanizmy realizatsiyi priorytetnykh napryamiv stratehiyi rozvytku innovatsiyanoi polityky Ukrainy v mizhnarodnomu pidpriumystvi* [Problems and mechanisms of realization of priority directions of the strategy of development of innovation policy of Ukraine in international business]. *Modern Economic Research: Theory, Methodology, Strategy: proc. of Intern. sci. conf.*, September 28, 2018, Kielce, Poland. – Kielce : Baltija Publishing, 2018. – Pt. 1. – pp. 58-60.
9. Shmatko N.M., Pantelyev M.S. *Rozvytok innovatsiyanoi polityky Ukrainy z vykorystanniam marketynhu innovatsiy* [Development of innovation policy of Ukraine with the use of marketing of innovations] // *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "Kharkivskyy politekhnichnyy instytut" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.* 2017 [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences): Sb. sciences Ave] – Kharkiv : NTU "KHPI", 2018. – no. 37 (1313). – pp. 50-56.

Надійшла (received) 02.09.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Перерва Петро Григорович (Перерва Петр Григорьевич, Pererva Petr Grigorievich) – доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин; тел.: (067) 940-16-81; e-mail: pgpererva@gmail.com

Кармінська-Белоброва Марина Володимирівна (Карминская-Белоброва Марина Владимировна, - Karminska-Bielobrova Maryna Volodymyrivna) – кандидат наук з державного управління, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, м. Харків, Україна, ORCID:0000-0001-7978-866X, тел. (050) 520-33-25, e-mail: masha_kb@ukr.net

Проскурня Олена Михайлівна (Проскурня Елена Михайловна, Proskurnia Olena Michaylovna) – кандидат технічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри організації виробництва та управління персоналом; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8367-0442>; тел. (067)863-10-08, e-mail: proskurniaolena@gmail.com